

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

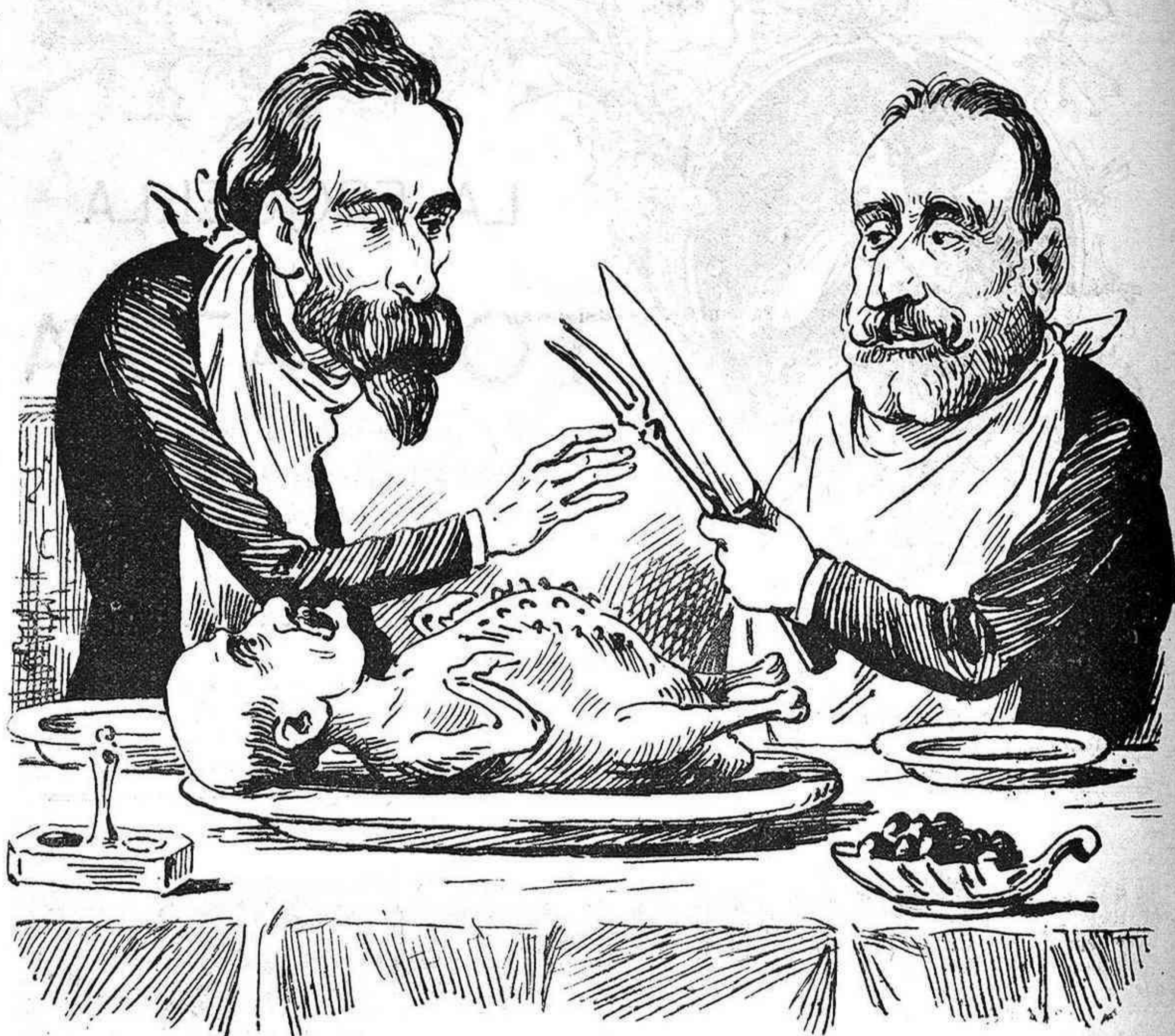
PREU DE SUSCRPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

RESTAURANT AL AYRE LIBRE

L' hora de las *bessas*.

L' APAT DE BADALONA

—Al seu gust, senyor Coll. Vosté mateix fassi las parts.

CRONICA

Diu l' adagi castellà: «Cada loco con su tema», y que té molta rahó l' antich refrá ho demostra prácticament lo Doctor Manaut y Taberner, dada la insistencia ab que empunyant altre cop la ploma de *ganso*, escriu una nova *gansada* pera deixar sentat que quan vá expedir una patent de boig al usigne poeta Verdaguer, sabia lo que 's feya.

Tothom recordarà de quina manera vá expedirla aqueixa patent: sense ni menos veure ni examinar al interessat, ni dirigirli cap pregunta; y sobre tot sense haverli sollicitat ningú la séva opinió... es á dir, tal com un ser privat de sanderi atissa una garrotada al primer que passa pel carrer.

Dat l' efecte desastrós qu' en l' opinió pública vá produhir aquella etzegallada sense precedents, jo 'm figurava que 'l Doctor Manaut s' hauria reclós en lo recó mes *secret* del seu gabinet mèdich dedicat al tractament de las enfermetats *secretas*, fins á lograr ab lo temps la cicatrisació de la llaga, ó siga l' olvit de las sevas malaventuradas impertinencias.

Aixó hauria sigut lo mes procedent, lo mes sensat, y per consegüent aixó es lo que no va atinar á fer lo Doctor Manaut.

No bllassono de frenópata; pero basta tenir un átomo de senti! comú pera compendre lo que de alarmant ofereix aquest síntoma.

Y per si aquest no basta, vagin sumantne d' altres.

* *

Quan se veu al Doctor Manaut tornant á la carga contra Mossén Cinto, que res li ha fet, ni per res necessita 'ls seus serveys, naix lo dupte desseguida de si 'l Doctor Manaut está sufrint sense donarse'n compte una verdadera manía *persecutoria*.

Y ja tenim dos síntomas, que, á ser jo meje y dedicarme á las enfermetats mentals, ab franquesa, 'm farían mala espina.

Pero encare hi ha mes. L' última elocubració del Doctor Manaut es deguda al lluminós dictámen de las onze eminencias que adveraren unánimement y ab gran forsa de dialéctica, 'l perfecte equilibri intelectual del ilustre autor de *L' Atlántida*. Pera ferse cárrech de lo que diu aquell document escrit ab tanta brillantés com claretat basta saber llegir. Y no obstant, lo Doctor Manaut preten que 'l dictámen de las onze eminencias declarant sá d' enteniment al interessat, es la confirmació plena del séu escrit declarantlo boig.

¿No revela aquest flagrant contrasentit un cas llastimós de miopía intelectual?

Y vagin encare sumant més símptomas. Creu lo Doctor Manaut y aixís ho indica que las onze eminencias han dictaminat ab l' exclusiu objecte de contestar á n' el, al Doctor Manaut, lumbrera enlluernadora de la ciencia métrica catalana. ¡Figúrinse fins á quin punt brillará 'l Doctor Manaut quan ha sigut menester que 'ls onze noms mes grans en frenopatía se conjurassin, posantse d' acort ab l' idea d' eclipsarlo!... ¡Pero s' han fastidiat... y 'ls ha sortit lo tret per la culata.

¿No s' traslluheix en aquest rasgo d' engreument un cas ben determinat de *megalomania*?

A major abundament afegeix lo Doctor de las vías urinarias, que després de la publicació del dictamen dels onze frenopatas, tothom que 'l veu lo felicita y l' ompla d' enhorabonas, pel seu triunfo.

¿Pot arribar ja mes enllá la ilusió... la manía de las grandesas?

Crech que ab lo indicat hi ha motius de sobras pera eximirnos de portar mes enllá aquest treball de dissecció mental que fins aquí no 'ns dona mes que un conjunt de resultats altament deplorables pel pobre Doctor Manaut.

Siguém piadosos: deixemlo estar y que 'l *Noticiero Universal* el consoli.

Y allá ahont no arribi 'l mocador del Sr. Peris Mencheta, celebrarem de tot cor que hi alcansi 'l panyo de llágrimas del sempre ilustre y virtuós Sr. Marqués de las Cinquillas.

Las carreras de caballs no s' han pogut aclimatar á Barcelona. L' *ayga-lifa* las va pendre pel seu compte; pero la veritat es qu' encare que feya veure que s' divertia molt, malehit lo que disfrutava, presentantse al Hipódromo ab gran boato, y desfilant després encarcarada per la Gran-Vía, desde la Creu cuberta al Passeig de Gracia.

Aquella falta d' expansió demostrava quan menos lo exótic del espectacle. ¡Quina diferencia entre 'l fastidi de las carreras y l' embriagués dels toros!... Las festas del torín son bárbaras, es veritat; pero aixís y tot responen millor al nostre temperament que las festas del Hipódromo, mal traduhidas del inglés.

Per aixó tot l' empenyo de l' *ayga-lifa* va estrellarse en lo *steple-chasse* de la realitat.

Disolta la Associació pera 'l *Foment de la cria caballar* hi hagué encare qui tractá de aprofitar las engrunas y deixallas dels ápts hípics á l' inglesa.

Carreras tristas y desanimadas com las de aquest any no s' han vist en cap mes ciutat del mon. Pero, siguém franchs, de divertida com la del passat diumenje, no es fácil que torni á havern'hi un' altra.

Un centenar de personas havian acudit al Hipódromo, entre las quals s' hi contavan dos senyors que s' dirigiren á la empresa, reclamant lo pago anticipat de la contribució.

L' empresari va guanyar lo primer premi, fugint del Hipódromo á *uña de caballo*.

No s' desanimaren per tan poca cosa 'ls agents de la Hisenda, y mentres per una part embargavan la taquilla, tractavan de fer lo mateix ab los

DESCUBRIMENT DESAGRADABLE

—¿No es ell que va ab un' altra dona?

caballs inscrits per las carreras... Aquests havían desaparegut...

Tingaho en compte l'Administració Económica. En lo successiu quan vulgui cobrar la contribució al Hipódromo, hi haurá d'enviar plassas montadas.

Llavors los agents, resoltos á no anarse'n ab las mans buydas, tractaren d'embargar los caballs y 'ls cotxes dels escassos concurrents que havían assistit al acte; pero davant de las enérgicas protestas dels interessats, hagueren de desistir de ferho... y 's contentaren embargant... ¿qué dirían? un parell d'escopetas que dos cassadors assistents á las carreras, havían deixat guardadas á l'administració. Una cosa ó altra havían d'embargar ¡pobrets! sino l'amo 'ls hauría renyat.

Figürinse quina gresca no s'armaría. Afortunadament tothom va pendres la cosa á broma... Es l'única vegada que 'ls assistents al Hipódromo s'han divertit de veras.

Allá junt á la platja de ca'n Tunis ha quedat l'Hipódromo, trist y solitari, ab las sevas tribunas buydas, de cara als nixos y panteons del Cementiri de Montjuich.

Tenim donchs dos cementiris, un pels cosos morts, y un altre per las ilusions desvanescudas.

Damunt de la tribuna sería oportú colocarhi una lápida ab lo següent lema:

«AQUÍ REPOSAN LAS ESPERANSAS DAURADAS DE L'AYGA-LIFA DE BARCELONA.—NO POGUÉ ACLIMATAR UNA DIVERSIÓ INGLESA; PERO EN INGLESA CONVERTÍ Á L'ADMINISTRACIÓ DE CONTRIBUCIONS. ¡PIADÓS MINISTRE DE HISENDA! TIRAHÍ UNS QUANTS CABASSOS DE TERRA Á SOBRE.»

Una de las *señoritas* toreras ha tingut un fracás. Mentres varen lidiar cabrits, tot va anar bé; pero á Jerez (¡malviatje 'ls *andaluzos!*) van enjagarls' hi un novillo de veras, y ja 'n tením una en l'ayre y ab una ferida al ull.

La pobre Angelita Pagés, si, com se tem, l'arriba á perdre, podrá dir que *la afición* li costa un ull de la cara.

Pero si té valor per sobreposarse al contratemps, no ha de desanimarse per tan poca cosa: al contrari: las majors desgracias tenen en sí mateixas una compensació.

¿Preguntan quina compensació pot tenir per una noya maca lo quedarse bórnia?

La de que tothom se figuri qu'está *fent l'ullet*, lo qual en certs cassos no deixa de ser molt graciós... y sobre tot *muy flamenco*... pero *muy flamenco!*

P. DEL O.

¡JA HO CRECH!

A causa de la tormenta que á n' al seu damunt portava un devot dels mitològichs Baco, Momo y altres plagas, va caure tan llarch com era al mitj del Passeig de Gracia, cayent á sota las rodas d'un tranvía que passava.

Al instant van recullir-lo; y als pochs moments lo portavan á la casa de socorro, ahont lo metje de guardia li trobá 'ls brassos trencats,

fentse del tot necessaria l'amputació dels mateixos. Per cert que quan lo curavan vaig sentir que deya al metje, sense perdre may la calma:

—Si 'm sab greu haver pres mal, es tan sols per la gran falta que 'm farán aquests dos membres indispensables que 'm tallan; puig may més podré alsá 'l cotze... ¡jo que tant me hi rabejava!

LLUIS SALVADOR

LO SOMBRERO Y EL TEATRO

—¿Ja ho sab, senyora, qu' en un dels principals teatros de Paris, s'obliga á tothom á treures lo sombrero, avants d'entrar en la sala d'espectacles?

—¡Y molt ben fet qu' está! ¿Que no se 'l treyan?

—A la quènta...

—¡Quina grosseria! No sé com hi ha homes que tenen la poca delicadesa de...

—¡Oh! La ordre no 's refereix pas als homes. ¡Elis ray! Tots se 'l treuen prou, sense que 'ls ho manin.

—¡Y donchs! ¿Contra qui s' ha dictat la disposició? ¿Contra las senyoras?

—Efectivament: d' ellas se tracta.

—¿De veras? ¡Quina grosseria!... ¿Es á dir que hi ha qui s' ha atrevit á donar ordres al *bello-sexo* en un assumpto d'aquesta naturalesa?...

—Permétim, y no 's precipiti, perque crech que al últim acabaré per no enténdre'la.

—Ben clar m' explico.

—No gayre. Ja veurá. Primer ha dit que era una grosseria que 'ls homes s' estessin al teatro ab lo sombrero posat, y ara troba que lo qu' es grosseria es prohibir que las senyoras s' estiguin al teatro ab sombrero.

—¡No n' hi ha poca de diferencia!

—Pitjor que pitjor. Cabalment aquesta diferencia es encare una circumstancia agravant, perque suposo que vosté deu vo'guer dir que 'ls sombreros de las senyoras son molt més voluminosos que 'ls dels homes.

—No senyor; lo que vull dir es que aixó d' atacar l'autonomia dels nostres barrets, es un atropello, una injusticia, una... ¿De que 's queixan vostés, en resumidas quèntas?

—¿Nosaltres? De res. A Paris es ahont ha comensat la campanya. ¡Allí, allí li explicarán!

—No hi ha necessitat de fer una caminada tan llarga. Expliquimho vosté.

—Res; que 'ls senyors d' allí, convenuts de que pera tapar la vista á algú no hi há com posarli al davant un gran sombrero de moda, han acabat la paciencia y han declarat que, una de dugas: ó las senyoras deixan lo barret á l'administració, ó ells deixan d'anar al teatro.

—¿Y aixó son homes amables? ¿Aquesta es la tan famosa galanteria dels parisenchs?

—¿Sab qué diuen ells, á istil de defensa? Que l'amabilitat es una cosa, y 'l quedarse completament á las foscas d'un' obra, un' altra molt distinta. Quan los parisenchs volen ser amables y galants, esculleixen un altre camp d'operacions més apropósit; pero quan van al teatro per l'obra tal ó qual, no s' entenen de galanterias y amabilitats, y volen de totes passadas veure l'espectacle.

—¡Aixó mateix!... Y las senyoras, que 's morin...

—No senyora; no hi ha necessitat de que 's mori ningú. Ab que 's treguin lo barret basta.

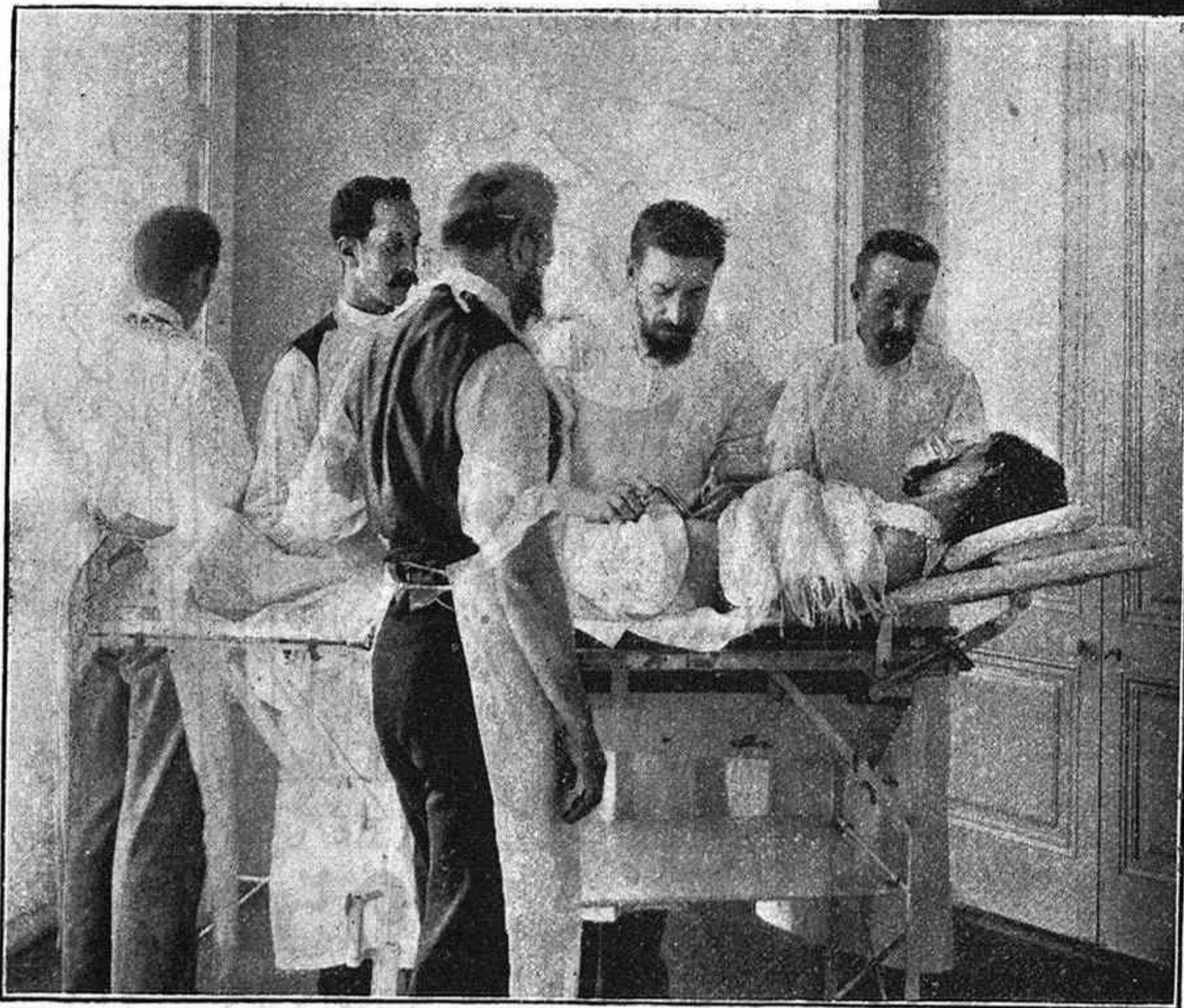
—Perfectament. De modo que nosaltres haurém passat quatre ó sis días rumiant y meditant quin es lo sombrero que 'ns va millor á la cara; haurém estudiat la colocació justa y matemática del barret sobre 'l cabell; haurém fet tot' aquesta suma de treball pera lluhir y ser elegants, y en lo precís moment de recullir lo fruyt dels nostres afanys, ¡fist!... tot l' edifici á terra: fóra sombrero, fóra elegancia, fóra seducció: la que vulga lluhir y fer goig ab entera llibertat, que no 's mogui del menjador de casa séva. ¿No es aixó lo que vostés pretenen?

—De manera que per tenirlas contentas á vostés, los homes hem d' examinar cuydadosament la llista de las obras que 's representan cada vespre en los teatros; hem de fixarnos en la que 'ns cridi més l' atenció; hem d' anarhi, després d' ha-

NOSTRES CIRUJANS

DR. SEBASTIÀ RECASENS

Una operació en la clínica del DR. RECASENS.

ver pagat entrada y asiento, y al aixecarse 'l teló, ¡fist! hem de renunciar á las nostras aspiracions, hem de sofocar los nostres desitjos per culpa d' un barret de senyora, que sense constar en lo programa, s' aixeca entre l' escenari y nosaltres com una infranquejable barrera, que 'ns deixa sense espectacle, á pesar dels nostres propòsits, á pesar dels nostres drets... y á pesar dels diners que la broma 'ns costa.

—¡Y donchs! ¿Cóm vol arreglarho?... Ja comprén vosté que si 's porta endavant la disposició de que 's parla, tan se val que al cartell dels teatro hi posin aquesta advertencia: «Senyoras, vinguin aquí; pero hi han de venir sense res al cap; »com d' estar per casa.»

—Y si la disposició no 's porta endavant, la nota que han de posarhi pot ser aquesta: «Senyors, vinguin á veure la funció; es molt bonica, pero »sápigan que no veuran res.»

aparedarnos ab sombreros en la nostra butaca.

—¿Es á dir que 'l conflicte no té solució?

—Sí senyora: ab una mica de voluntat, tot s' arregla. Pera surtir del pas hi ha dos camins.

—Ja 'ls sé: l' un acceptar las imposicions de vostés y resignarnos á treurens lo sombrero.

—Aixó mateix. ¿Y l' altre?

—Que las senyoras ens abstinguém d' anar al teatro.

—¡No senyora, no som tan cruels!

—Y donchs ¿quina es l' altra solució?

—Senzillament, que 'ls teatros estiguin dividits en dreta y esquerra. A l' una part s' hi posarán los homes, á l' altra las donas...

—¿Y qué 's conseguirá ab aixó?

—Que aixís podrán portar los sombreros tan grossos com vulguin, porque encare que 's tapin la vista, se la taparán vostés ab vostés mateixas.

A. MARCH.

CARTELL

que ben fet ó no
resulta una imitació.

AL BON AMICH LO XARADISTA J. STARAMSA.

Si tens lo mateix *humor*
en lo cap qu' en la butxaca
y com els xistes prodigas
sabs prodigá igual la plata;
si com manejas la ploma
lo metro y la mitja cana,
fas moure ab igual soltura
pera mastegar, las barras
y trassa igual creus tenir
en menjar qu' en fer xaradas;
si aixís com fent ratllas curtas
demostras que no desmayas,

vols probar ta resistencia
davant ben servida taula
endrapant á tort y á dret
fins que no pugas dir *¡faba!*
vina á n' el Café Espanyol
avuy á las nou sens falta
puig ja sabs que 'ls de la *Colla*
dels fideus doném un ápat,
perque després d' encaixar
y donarte una abrassada,
desitjo posarte á proba,
desitjo desafiarte,
perque sé cert que á menjar
no has de guanyarme *Staramsa*.

Aixó jo, Japet de l' Orga,
te dich en aquesta carta
escrita sobre 'l taulell
se pot dir á esgarrapadas,
tot despatxant ácit bórích
ayguarrás y blanch d' Espanya
mes ab tal satisfacció,
ab tant gust, ab joya tanta,
que á cada ratlla que dicto
esc'afeixo una riatllada.

JAPET DE L' ORGA.

SIGNOS DELS TEMPS

A la qüenta, las cosas marxan
tan bé, qu' en pochos dias hi ha
hagut una pila de suicidis.

Sense exagerar, pot assegu-
rarse que avuy se gasta mes
sal-fumant per beure que per
fregar rajolas.

Allá una criada que ha quedat
sense amo.

Allí una noya que ha renyit
ab lo promés.

Aquí un fulano faltat de re-
cursos.

Acullá un infelis que patia
una enfermetat crónica...

Y ara no pot pas donarse la
culpa á la forsa de la calor.

Es veritat que tampoch la
fretca 'nsapreta gayre, pero, tot
ab tot, lo temps es bastant acep-
table, y no crech que l' atmósfe-
ra tingui la menor intervenció
en aquesta ratxa de suicidis.

Será cert alló que diuhen los

castellans de que *casa sin harina, todo es mohina?*
Jo estich per creure que sí. La majoria dels que
's matan ben clar ho manifestan:

«Encontrándome sin...»

Tots *se 'n van* perque 'ls falta alguna cosa.

Pero cabalment, aquest es l' aspecte interessant
y, diguemho aixís, *llamatiu* de l' actual *passa*
suicida.

Faltar cosas, faltan sempre: de gent apurada tot
l' any n' hi ha. ¿Per qué, donchs, ha vingut de
sopte aquesta onada de desesperació?

Los esperits indiferents y burlons arronsan las
espatllas, com si tot aixó no signifiqués res.

¿Qué hi ha hagut un altre suicidi?

¡Bueno!

Que haya un cadáver más ¿qué importa al
mundo?

—¡Com que avuy—diuhen ells—la mort s' ha

LA FACTURA D' UNA PROFESSO

A propet de dos mil duros
en cera, xampany vessat,
propinas y menudencias.
¿No troban qu' es *regalat*?

¡VIVA 'L RUMBO!

Tot aixó ve á costar, lector atent,
la fatxenda del nostre Ajuntament.

posat al alcans de totes las inteligencias y de to-
tas las fortunas!....—

Com qui diu: La baratura es tentadora, l'ocasió
fa 'l suicida....

L'argument encare que bastant enginyós, no
té al meu entendre la solidés necessaria.

Veritat es que aixó d' haverhi pistolas de deu
ó dotze rals es enlluhernador á tot serho; pero,
parlém ab sinceritat ¿n' hi ha prou ab aquesta ten-
tació pera explicar lo suicidi?

Agafin un home á qui no li falti res; ni salut, ni
dona, ni quartos, ni domicili; preséntinli tantas
pistolas com vulguin, dónguínlashi nó á tres pesse-
tas, sinó á dugas, á una, de franch.... y ja veurán
lo cas que 'n farà del convit.

¿Qué vol dir aixó?

Que aquí hi ha alguna causa profunda y que
aquesta causa s' hauria de buscar.

Los periódichs, segons sembla, no
se 'n preocupan.

La epidemia suicida actual els ha
trobat de bon humor ó entretinguts
b altras cosas, y cap d' ells s' hi fixa.

No solzament no s' hi fixan, sino
que ab una irreverencia que resulta
sanguinaria y cruel, publican las
noticias de desgracias, barrejadas
ab altras que 'srefereixen á assump-
tos molt distints.

«Ayer se suicidó un hombre cuyo
cadáver no pudo ser identificado.»

«Se asegura que pronto se veri-
ficará el enlace de un conocido
artista con la bella hija de un
opulento fabricante.»

«Esta mañana una pobre mujer
se ha arrojado á la calle desde la
altura de un quinto piso, quedán-
do cadáver en el acto.»

«Hoy tendrá lugar en los salones
de la condesa de la Escarola un
baile de etiqueta, que promete ver-
se muy concurrido....»

Y aixís per l' istil.

¿Veritat que 'ls temps, tant per
part dels uns com per part dels al-
tres, tan pels de baix com pels de
dalt, presentan u ns signos ben
curiosos?

MATÍAS BONAFÉ.

ANAR Y VENIR

—Julia, ¿qué 'm dius d' aqueix ram?

Que has tingut mo't gust Adam;

—Sab que hi pensat que farém,

qu' en la taula 'l posarém,

avuy que á dinar tenim

nostre estimat oncle Quim,

y al voltant formant son nom

petits globos plens de rom,

que al reflectarhi la llum

semblarán fochs sense fum.

—Gran idea! Ab lo perfum

de las flors, y 'ls raigs de llum

que sortirán del seu nom,

encantarém á tothom.

Quanta gloria, si sentim

¡quins nebots té 'l senyó Quim!

De alegría plorarém

y de orgull ens inflarém,

sent tot degut al reclám

de aquells globos y aqueix ram.

UN TREMPAT.

LLIBRES

COLECCIÓN DIAMANTE.—Obras escogidas de distinguidos
escritores nacionales y extranjeros.—Poch mes de un any por-
ta de fetxa la publicació de aquesta Biblioteca, que ha tingut
una acullida extraordinaria tant á Espanya com á América,
no sols per sa fabulosa baratura (50 céntims lo tomo de 200
páginas, esmeradament imprés, y ab una vistosa y artísti-
ca cubierta al cromo), sino també per lo escullit dels tra-
balls que publica, y la fama dels autors que 'ls suscriuhen.

Popularisar las bonas lecturas, difundir la ilustració y
fer assequibles á totes las classes sociales produccions lite-
rarias de mérit ben sentat, tal ha sigut, ab preferencia á

NOVELLI EN ALGUNAS DE LAS SEVAS CREACIONS.—CARICATURAS Á LA PLOMA DE A. Ruggeri.

La mano dell'uomo (Monólech)

Luigi XI (Acte II)

Mia, moglie non ha chic (Acte I)

Kean (Acte I)

Vacance matrimoniali (Acte I)

Via Pigalle (Acte I)

Shilock (Acte IV)

Suocera demonio (Acte I)

La grande maruiera (Acte IV)

Il ratto delle Sabine (Acte I)

La locandiera (Acte II)

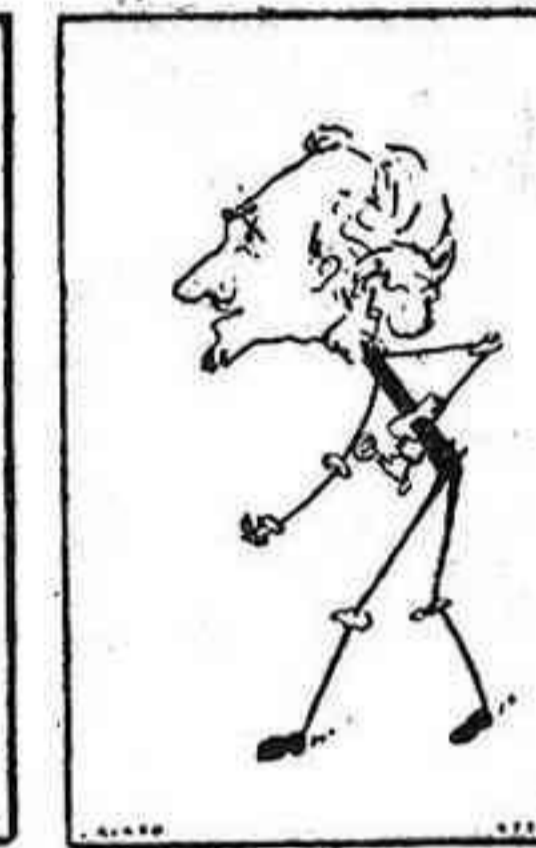
L'Avaro (Acte I)

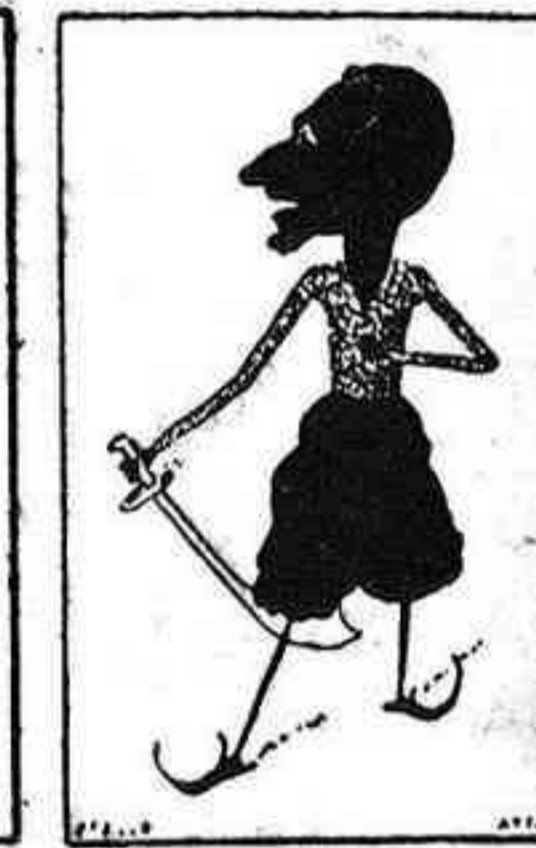
L'Avaro (Acte II)

L'Avaro (Acte II)

L'Avaro (Acte III)

Otello (Acte II)

La zia di Calò (Acte II)

Amleto (Acte I)

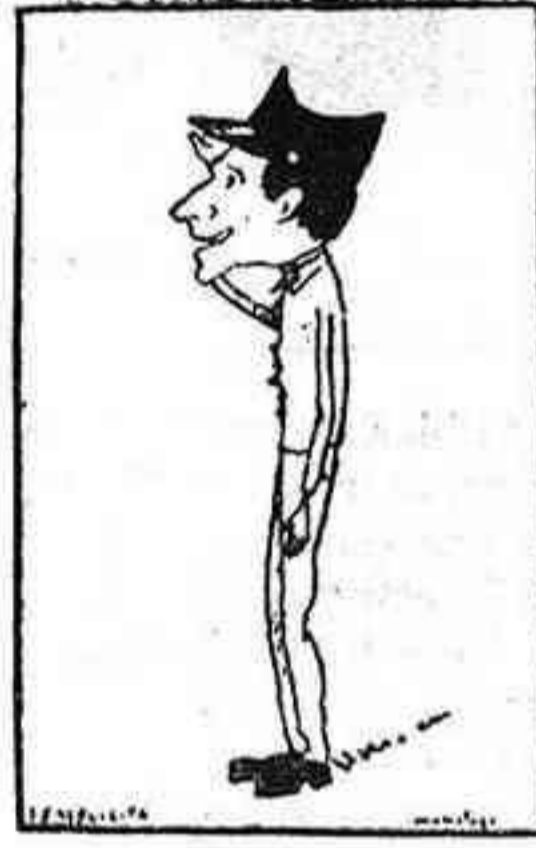
Santarellina (Acte I)

Santarellina (Acte III)

La Morte Civile (Acte II)

Simplicitá (Monólech)

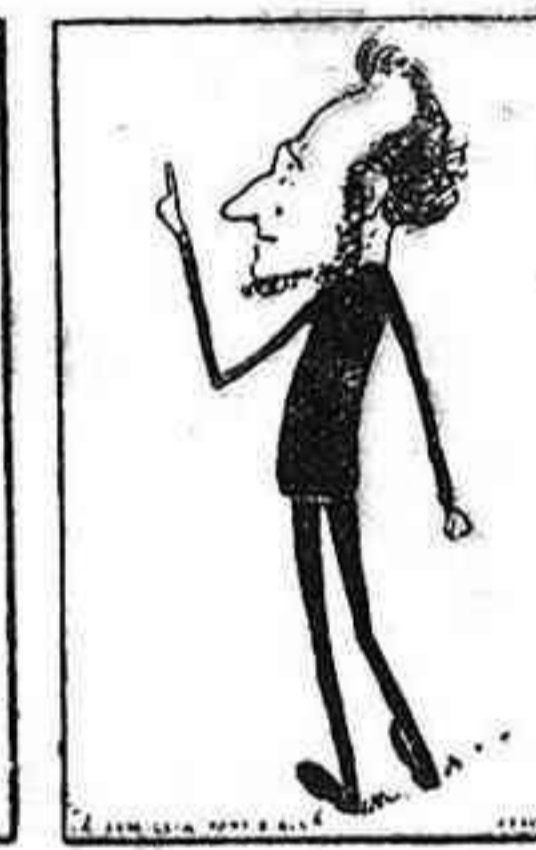
D. Cesare di Bazán (Acte I)

Il veglione (Acte I)

Il carabiniere

La familia Pont-Biquet (Acte II)

Un romanzo parigino (Acte I)

Bebé (Acte II)

Matrimonio parigini (Acte I)

In fretura

La zia di Carlo (Acte I)

Il veglione (Acte II)

Gonzadillo (Acte I)

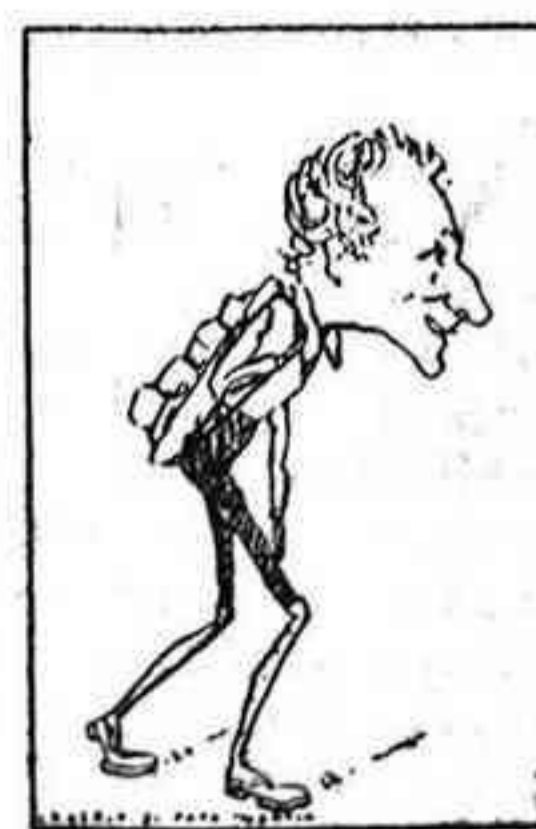
Il marito di Babette (Acte III)

Tre moglie per un marito.—(Acte I)

La bisbética domata (Acte II)

La gerla di Papá Martin.

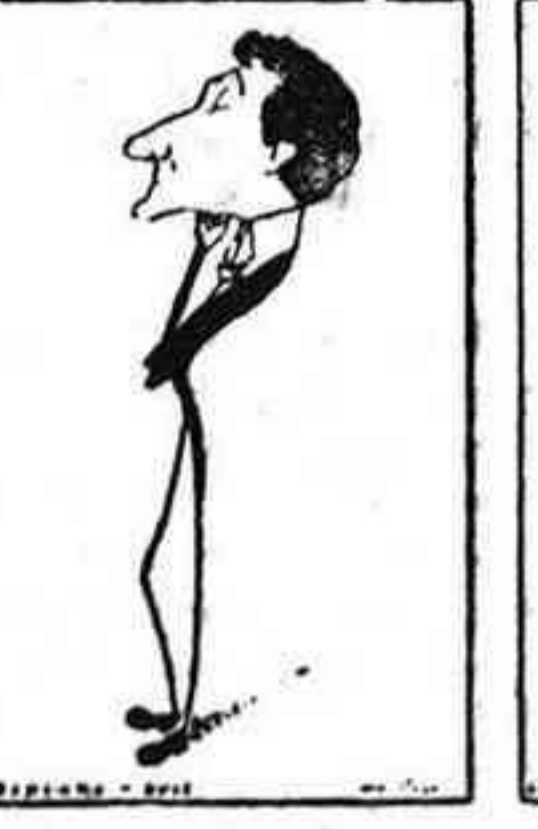
Torero.

Maritiamo la suocera.

Oro e oropello (Acte I)

Condensiamo Duse

Condensiamo E. Rossi.

Condensiamo Ferraville

Una cantonada

La escala del mercat.

Ambulancia... de xorissos.

tota idea de lucro, lo propòsit de la casa editorial, que sense reparar en sacrificis, vé cumplint los compromisos que va contreure ab lo públich en vigílies de donar á l'estampa 'l primer volúm de la *Colección Diamante*.

Aquesta, fins avuy, 'n conta ja 32 de publicats y las firmas de sos autors responen de la importancia y del mérit dels mateixos.

Componen los dotze primers las obras completas del gran poeta Campoamor. Los restants fins al 30 son deguts als autors següents: *Enrich Pérez Escrich; A. Lasso de la Vega; Frederich Urrecha; A. Pérez Nieva; Salvador Rueda; Sinesio Delgado; Carlos Frontaura; Miquel Melgosa; A. Sanchez Perez; Joseph Mª Matheu; Teodoro Guerrero; Tomás Luceño; L. Ruiz Contreras; Ricardo Sepúlveda; J. López Silva; Francisco Pi y Margall; Emilia Pardo Bazán, y E. Rodríguez Solís.*

Aquests díes s'han publicat los volums 31 y 32, degut aquell á la ploma xispejant de *M. Matoses (Corzuelo)* un dels periodistas mes populars d'Espanya. Se titula *¡Aleluyas finas!* y es una mostra brillant de la gracia inimitable del antich redactor del *Gil Blas*, mestre en l'art de la sátira fina y consumat cultivador del género festiu de bona lley.

Lo volúm 32 se titula «*Por la España pintoresca*» y conté una serie de viatjes á través del nostre país, trassats per la ploma genial de *D.ª Emilia Pardo Bazán*, la primera de quantas literatas cultivan avuy l'armoniosa llengua de Cervantes, admirada y celebrada justament per l'abundancia y riquesa de sos coneixements y pel mascle vigor de son estil escultural.

Creyéim prestar un servey á tots los amants dels llibres escullits y baratos, donant compte de l'aparició de aquests dos volums, dignes en tots conceptes de la *Colecció* de que forman part.

Altres llibres rebuts.

Tenim sobre la taula una numerosa colecció de produccions dramáticas, publicadas per diversas empresas y de las quals aném á donar compte á la carrera.

Lo *Teatro Popular* que veu la llum á Manresa ha donat á la estampa las següents: *La senyora... d' un altre*, y *Noya, dona y mártir*, monólechs en un acte y en vers de Angel Carbonell; *En Nofre Llonsa*, monólech en un acte y en vers de Lluís Millá; *L' última calavernda*, monólech en un acte y en vers de Juanito Catalá, y *Lo Passa-rius*, drama tràgich en un acte y en vers de M. Fius y Palá.

En la propia ciutat s' ha publicat la ignocentada *D. Cuán Tanorio*, per Llabrochs.

A Girona ha vist la llum lo notable drama de *D. Joseph Amat y Campmany*, en tres actes y en prosa, titulat *Llas que no Uliga*.

En la imprenta de 'n Francisco Badía l' aplaudit juguet

catalá, en un acte y en prosa, *Ditxós ball de máscaras*, de D. Francisco Figueras y Ribot.

En la de Alsina y Clos lo juguet cómic *Xelin* arreglat á l'escena catalana per A. de Togores (A. Pi de Rius).

En la de López Robert, lo monólech en prosa *Estigan bons*, de D. Ramon Franquesa y Comas.

En la de Puigventós, la comedieta en un acte y en vers *Un bon partit*, original de J. Blanch y Romani.

Y finalment la empresa del Teatro Regional ha publicat la divertida comedia en quatre actes, *L' herencia del oncle Pau*, garbosament arreglada á la escena catalana per don Conrat Colomer.

Si 'l teatro catalá té poca vida, com algú suposa, no será certament perque escasseji la publicació d'obras representables y representadas ab mes ó menos éxit.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

Ara sí que 'ls russos s' han despedit de veras. Lo concert del dimars sigué 'l darrer, y un dels mes notables dels infinits que han donat á Barcelona. *¡Cómo no*, si va celebrarse á benefici de la mestressa, de la Sra. Olga qu' es, segons lo que 's veu, l'ánima de la simpática *troupe*. Los russos van abocar la flor y nata del seu repertori, y 'l públich que casi omplía 'l teatro, va obrir tots los xorros del seu entusiasme.

¡Un adeu als russos... y á reveure!

Los germans Fontova en lo concert de dissapte 's lluhiren de veras. En Lleó en lo violí executá ab gran soltura, bona expressió y colorit pessas difícilissimas com la *Gran sonata* de Raff, la *Romansa en fá* de Beethoven, los *Aires russos* de Wieniewsky y la *Rapsodia húngara* de Hauser; y son germá Conrat, tant en la direcció de l'orquestra, com en algunas pessas de concert que tocá en lo piano, degudas á Schubert, Monkowski y Chopin, se feu aplaudir de la numerosa concurrencia.

Los dos germans, próxims á empendre una campanya per América, sigueren objecte de carinyosas felicitacions.

LA PLASSA DE LA CEBADA

Las verduleras.

Un puesto d' aygua.

Barbería económica:—¡De cara al sol!

Lo gran, l' insuperable Novelli está próxim á inaugurar una serie de 25 representacions, que son esperadas com lo *manná*. En lo cartell hi figuran además de las obras mes escullidas de son extens repertori, algunas produccions enterament novas, que hi ha verdader desitj de veure representadas.

En altre lloch del present número dediquém al genial actor dos páginas de perfils que no duptém veurán ab gust tots los admiradors de son talent insuperable, en l' art de apropiarse 'ls personatjes mes diversos.

ROMEA

Mar grossa, es una pessa de un escriptor que s' oculta ab lo pseudónim de P. Perera y Periu.

L' obra si no *grossa*, com resa 'l títul resulta bastant *groixuda* tant per l' índole de son argument, com per la calitat dels xistes que conté. La mar té sal, y *Mar grossa* també 'n té, pero no diluhida, sino de *terrós*.

TIVOLI

Lo Sr. Albéniz es un valent.

Ho es, per haver adoptat un llibret manso, sosso, ignorant, faltat de situacions musicables com el de *San Antonio de la Florida*, degut al Sr. Sierra de Madrit.

Y ho es, sobre tot, per haver permés que 's posés l' obra á Barcelona en las condicions mes desfavorables en que una producció puga donarse al públich: en un día de benefici, després de la representació de *La Dolores*, prolongada per las ovacions y pels intermedis interminables, á las tantas de la nit y davant de un públich cansat, aburrit, nerviós y ab mes ganas de anarse'n á la nona, que de permanecer en lo local fins á las dos de la matinada. L' obra per altra part no havia sigut objecte del degut estudi, ni va posarse ab l' esmero que li calia.

Aixís y tot Albeniz triunfá, sent aplaudidas la majoria de las pessas frescas, inspiradas, de un pronunciat sabor espanyol, exempt de vulgaritats xulescas, é instrumentadas de má mestre. Se destacan la cansó del aucellet, las seguidillas del duo de tiple y tenor, un preciós preludi instrumental que antecedeix al segon quadro y un airós *pascalle*.

L' eminent compositor demostra una vegada més que domina l' art que ab tanta gloria professa, y 'ls grans aplausos que li tributá 'l públich, en una ocasió per ell tan desfavorable, constitueixen un dels triunfos mes valiosos de la séva carrera de compositor.

NOVEDATS

Després del *Tenorio*, la *Redoma encantada*, que havia de posarse anit, ab lo mateix aparato espléndit qu' en la temporada anterior li assegurá un bon número de representacions.

CATALUNYA

Mal concepte formaría del talent del Sr. Estremera, autor de tantas obras aplaudidas y del mérit del mestre Cha-

pí, autor de tantas y tan celebradas partituras, qui hagués de jutjarlos per la sarsuela *La flor de lis*, estrenada al Eldorado.

Dada l' acullida que 'l públich li dispensá, no será res d' extrany que aquesta *Flor de lis*, siga *flor de un dia*.

En cambi, *El cabo primero* s' aguanta y s' aguantará encare molt temps en los cartells, preparant l' empresa nous estrenos que vajan á ferli companyia.

CIRCO EQUESTRE

Predominan las obras del género lleuger. Lo sainete gimnástich (sic) *Miss Leontina*, lletra del Sr. Latorre y música del mestre Lleó va ser rebut ab aplauso.

Dimars s' estrená la revista lírica en un acte *A gran velocidad*, lletra del Srs. Roig y Saltiveri, música del senyor Durán.

La obreta, qu' está tallada ab lo patró de totas las d' aquest género, fou aplaudida en varios passatjes y 's repeti algun número de música. Al final los autors foren cridats á la escena.

La direcció de la orquesta, bé: la execució... molt fluxeta ¡pero molt!

GRAN VIA

Funció á benefici del mestre Taberner; funció á benefici de la Sra. Martí de Moragas... y en resúm cap novetat.

No haventhi donchs, res de nou, aquí acabo: ja n' hi ha prou.

N. N. N.

GENT

Ab eix títul senzillíssim s' estrenará dins poch dias un' obra molt celebrada de la escola modernista. Son autor la esgrigué en Persa, y els russos van traduhirla, del rus va passar ab éxit á Paris, es clar, traduhida al francés, per estrenarla en l' hermós Teatro lliure. De Paris va corre á Italia ab éxit indescriptible y de la llengua del Dante quatre escriptors nous de trinca l' han traduhida á nostra llengua en menos de quatre dias si bé es cert que 'ls envejosos que van contra 'l talent diuhen que s' assembla á l' obra persa com un gat á una esbarginia.

LOS UNIFORMES DE 'N BELETA

Per resoldre la qüestió
que 's comensa á passar y á fer mal flayre,

ha cridat la comissió
á una gitana, un cego y un drapayre.

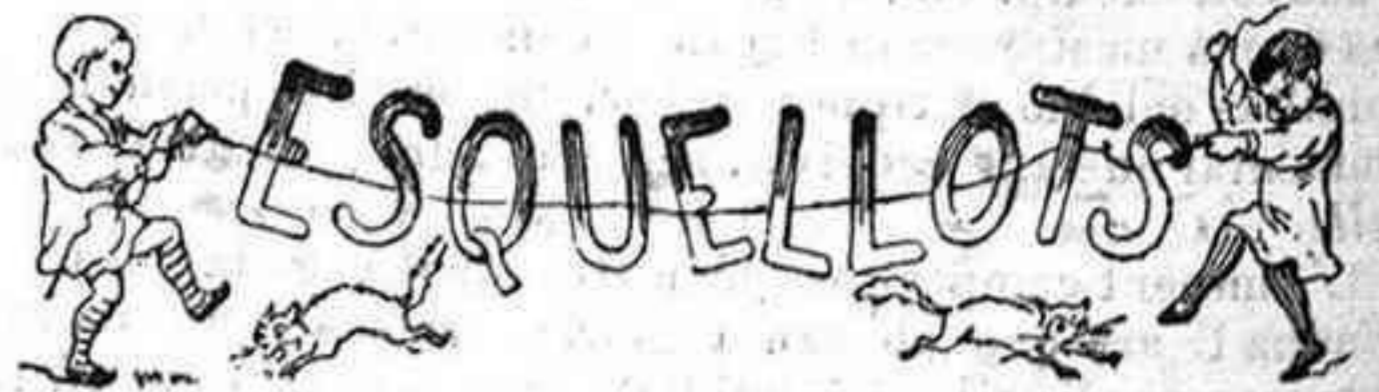
Representa el primer acte
una familia que dina
y parlan de lo que volen
y riuen quan volen riure,
perque coin no gastan conxa
ni apuntes, ni baterías,
ni bastidors, ni altras cosas
tan sols *convecionalistas*,
els actors, tots de cor saben
els papers, y no 's capfican
de si 's troban al teatro
ó al plá de la Boquería.

L' acte según representa
un carré estret abont hi ha fira,
y s' hi veuen las paradas
y molta gent que transita:
aqueix, compra una cartera,
aquell, un tinter de vidre,
l' un un bastó, l' altre un vano,
l' altre un llapis ó una pinta,
el de mes enllá, avellanas,
el de mes aquí una cindria,
y perque encars resulti
la escena mes divertida
á més de que tothom parla,
toca un orga, un marrech xiscla,
lladra un gos, xiula 'l seu amo,
canta un cego ab veu de *cisne*
y dos borrarxos completan
un quadro tant plé de vida.

El tercer si qu' es un acte
d' *exposició* atrevidíssima.
Representa.... no 's desmayin....
representa.... la sortida
d' un café cantant de *Londres*,
ó bé de la *Fransa Xica*....
No hi ha escenas ni paraulas
pero es lo que 's diu, *realista*.

Ningú diu ni un mot al altre
perque tothom canta ó xiula
á mitja veu las tonadas
que ha trobat mes divertidas:
el carré ja tot sol queda,
el café tanca per dintre
tot d' una passa el sereno
y ab veu rovellada y trista
diu arrimantse á la porta:
—¡Noy quina nit mes humida!
Ja veig que 'ls lectors exclaman:
—Ves ara aqueix que 'ns explica
si aquí no hi ha acció, ni enlassos
ni interés, ni art, ni vida.—
Pro jo els respondré: ¡Senyors
tinch la conciencia tranquila!
jo sols hi explicat un' obra
de la escola modernista!—

A. LLIMONER.

L' Ajuntament divendres vá anar á celebrar ser-
sió als pous de Moncada, ab assistencia del Gober-
nador civil de la Provincia.

Sobre la taula hi havia un gran número de dic-
támens en forma de jamón do's, galantinas y pas-
tas, los quals sigueren despatxats tots ells, sense
discussió y á crema-dent.

A última hora y avants d' emprendre 'l regres á
la capital, va acordarse la següent proposició:

«No hi ha al mon aygua superior á la de Moncada com á pura y crestallina, y sobre tot pera posar lo *champagne* en fresch.»

De tots los sumaris instruhits ab motiu de las manifestacions escolars, únicament n' ha sortit un acusat á qui se li acumula la culpa de haver donat un crit de «¡Mori la policia!»

Celebrarém ab tota l' ànima que la cosa no tinga conseqüèncias, sobre tot si 's considera, que al crit que á primera vista sembla subversiu, pot donàrseli una explicació lògica y rahunable.

No es que ningú vulga matar á la policia; pero si la policia fos morta ¿no es veritat que no se 'n sentirían com ara las costellas dels pobres estudiants?

Jo prou parlaria de la exposició fira y tómbola organizada pel *Foment del treball nacional*, á benefici de las familias dels reservistas; pero 'm veig impossibilitat de ferho, perque, sens dupte per descuýt, lo *Foment* no vá invitarme al acte de la inauguració.

Francament, si per alguna cosa ho sento, es per haverme perdut los 40 dias de indulgencia que 'l bisbe Catalá vá concedir á tots los presents, ab una liberalitat que no agrahirán may prou las familias dels reservistas.

Per lo tant, si 'l *Foment* pensa subsanar lo descuýt que vá tenir ab mí, pot ferho quan tingui gust; pero ab una condició: lo dia que jo hi vaja,

hi ha de fer anar al bisbe á concedirme 'ls 40 dias de indulgencia que se m' han quedat á deure.

Rebo una carta de Badalona, comunicantme la defunció del celebrat actor D. Joan Bertrán, sense indicarme quan ni ahont ha ocorregut.

Feya ja molts anys que 'l Sr. Bertrán vivia retirat de l' escena, ahont havia alcansat honra, consideració y aplausos repetits, interpretant tipos diversos especialment del repertori catalá.

Era un segon actor complet, que may pretenqué 'l primer puesto y aixó es lo que més l' honrava. En lo ram de característichs y en especial en l' interpretació dels traidors, no hi havia qui li passés la mà per la cara.

Ben ficat dintre 'ls papers que representava, just en la caracterisació dels tipos, ab una mímica sobria y una dicció segura y clara, enemich sistemàtich de totas las exageracions, lo dia que 's retirá del teatro, l' escena catalana perdé ab ell un element de gran valia; y avuy que 'l veyém mort es tant mes dolorosa aqueixa pèrdua, en quant té 'l caràcter de irreparable.

Los socios del *Círcul Artístich* han fet un punt d' home, organisant en lo Saló Parés una de las mes notables exhibicions de totas quantas porta celebradas fins ara la indicada Associació.

Lo públich acut á visitarla, en tan gran número, que qualsevol diria que al *Saló Parés* s' hi guanya jubileu.

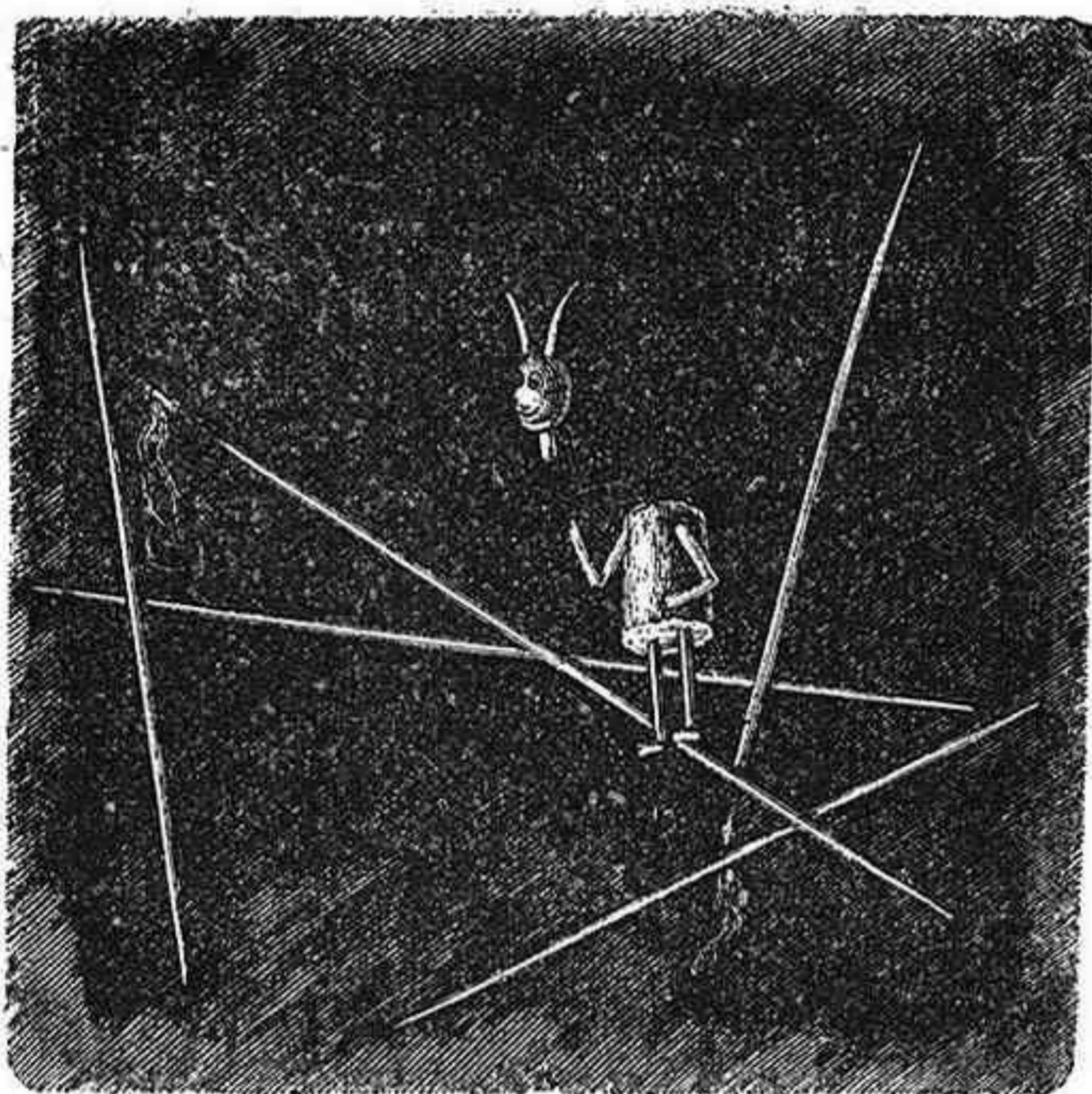
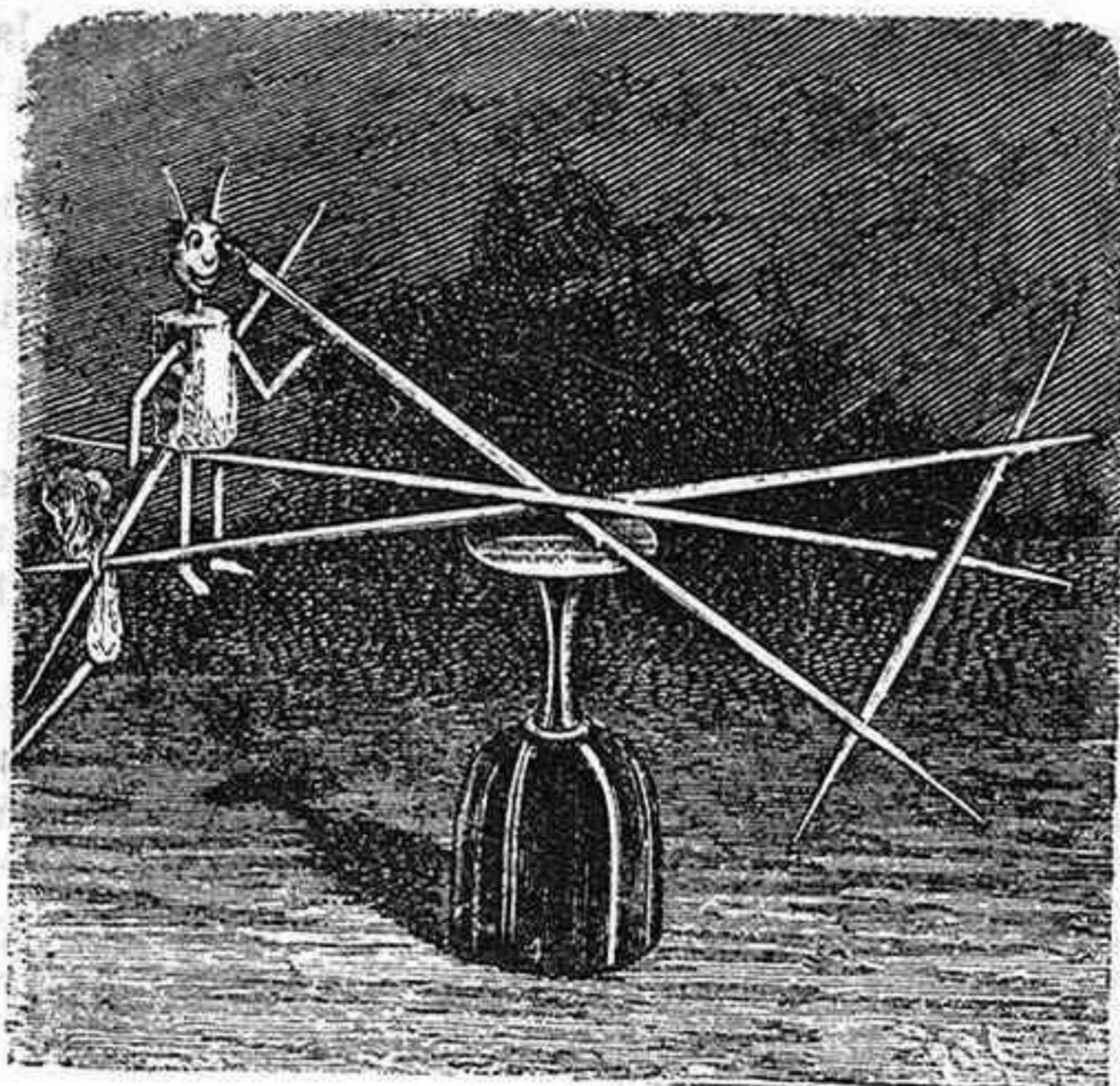
LO TIBERI DE MONCADA

L' aygua no hi es encara;
pero entretant

diu que 'l xampany hi corra
molt abundant.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

LA DESTRUCCIO DEL DIMONI

Comensém per preparar l' *arsenal*, que—atés lo nostre objecte—podria titularse: «Arsenal de la devoción.»

Cinch palillos per las dents, un tap de suro, una boleta de molla de pa y uns quants mistos. Ab los cinch palillos forman la graella y la colocan tal com indica la figura primera; ab lo suro (es lo cos) la bola de pa (l' cap) y 'ls mistos (brassos, banyas y camas) fabrican lo dimoni, y 'l posan en loloch marcat.

Ara vé la destrucció. Aplican un misto encés en lo punt que 'l dibuix senyala... y ¡cataplúm! Diable y graella, tot se 'n va enlayre, dividit en menudas pessas. (Figura 2.ª.)

Es un procediment, que si podía aplicarse al infern en gran escala, ocasionaría la total desaparició de la familia *diabólica*.

Y es veritat que s' hi guanya.

Que ho digui sino l' expendició de las cartulinas artísticas, de que varem parlar en un article fá dos números los quals se 'n ván com pá beneyt.

En pochos días se 'n han venut casi la meytat de los que tenen dispuestas, y es de creure que las altras se col'ocarán dintre de un terme breu.

Llavoras se veurá qui se 'n emporta la trentena y pico de quadros que s' han de sortejar entre 'ls

posehedors de las cartulinas y que ocupan una de las testeras, tentant la codicia de tots los amants de las Bellas Arts.

Un aficionat á adornar la séva habitació ab produccions d' art bonas y legítimas, pero adquiridas á poch preu, deya:

—Sols desitjo que 'l *Circul Artístich* se vegi tot sovint ab apuros de diners, porque puga fer *mes blants obras*.

La veritat es que 'ls artistas han procedit ab una integritat y una generositat que 'ls honra moltíssim, fentse dignes, en tots conceptes, del favor que 'ls dispensa 'l públich de Barcelona.

Si passen pel carrer de Raurich y 's fixan en lo numero 3, hi veurán *La Torderense*. És una botiga de provisions de boca, en especialitat butifarras catalanas, que 's poden recomanar al mes exigent en materias culinarias, y sobre tot als aficionats á la puresa.

Coneixém lo brillo y destresa de las mans qu' ho preparan y no titubejém en afirmar que 'ls articles de *La Torderense* poden pendres á ulls cluchs.

Gran àpat á Badalona, en la torre del Sr. Coll y Pujol, ab asistencia del hereu Pantorrillas, y de la Junta Directiva de la *Colla del arrós*.

Es fama, que 'l Sr. Planas y Casals, als postres vá ferse portar una guitarra, entonant la següent copla, que vá ser extraordinariament aplaudida:

«Puig que á casa teva avuy
á *cuero de alcalde*, 'ns tractas,
preparat, Coll y Pujol,
dintre poch serás arcalde.»

No té, donchs, res d' extrany, que un tiberi tan suculent l' únich que fins ara no l' haja pogut pahir, siga una persona, que precisament no vá assistirhi: 'l Sr. Rius y Badia.

Pero jo considero del cas consolarlo, donantli un bon consell. Y consti que li dono en vers, porque se li grabi millor á la memoria:

«¡Ay arcalde del méu cor,
creume á mí, no 't donguis pena:
fes com lo téu successor:
tírat'ho tot á l' esquena.»

Perque formi digna *parella* ab l' escena ocorreguda en un judici oral, de que donavam compte en lo número passat, aquí 'n vá un' altra.

Aquesta vegada 's tracta de un processat per no se quina causa política, que 's coneix que no té pels á la llengua dada la soltura ab que s' explica.

Parla de la dignitat humana, de la llibertat, dels drets individuals, dels efectes de la educació, repentin á cada punt qu' ell es un home de carrera.

Tant y tant repeteix lo de la carrera, que al últim lo president del Tribunal, li pregunta:

—¿Qué profesión ejerce V.?

Lo procesat, ab molta finura, respón:

—*La de veterinario de primera clase, para servir á Vd.*

Lo president se tréu lo *birrete*, com saludantlo, y li diu:

—*No... Muchísimas gracias.*

Si aquesta anécdota resulta, com jo crech, rigurosament histórica, será precís confessar que en las salas de justicia, com per tot arréu, es molt cert aquell adagi castellá que diu:

«*Donde las dan, las toman.*»

A López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, número 2.

¡¡ Sortirà aviat!! ¡¡ Està per sortir!!

Almanach de LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERA L' ANY

1896

Escrit y dibuixat per las primeras firmas.

200 PLANAS ATESTADAS DE GRABATS, Y UNA PRECIOSA CUBERTA AL CROMO.

Preu, com sempre, 1 pesseta.

Los Srs. Corresponsals que no tingan lo pedido fet y vulgan ser servits ab la regularitat acostumada, que no deixin de formular la demanda sens perdua de temps.

OBRA NOVA

INTERMEZZO per H. HEINE, traducció catalana per APELES MESTRES. Preu 2 pessetas.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

TOMCS PUBLICADOS

Tomos

- 1.º *Campoamor*: Doloras, 1.ª serie.
- 2.º — Id. — Doloras, 2.ª
- 3.º — Id. — Humoradas y Cantares.
- 4.º — Id. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
- 5.º — Id. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
- 6.º — Id. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
- 7.º — Id. — Colón, poema.
- 8.º — Id. — El drama universal, tomo 1.º
- 9.º — Id. — El drama universal, tomo 2.º
10. — Id. — El licenciado Torralba.
11. — Id. — Poesías y fábulas, 1.ª serie.
12. — Id. — Poesías y fábulas, 2.ª serie.
13. *E. Pérez Escrich*: Fortuna, historia de un perro agradido.
14. *A. Lasso de la Vega*: Rayos de luz.
15. *Federico Urrecha*: Siguiendo al muerto.
16. *A. Pérez Nieva*: Los humildes.
17. *Salvador Rueda*: El gusano de luz.

Tomos

18. *Sinesio Delgado*: Lluvia menuda.
19. *Carlos Frontaura*: Gente de Madrid.
20. *Miguel Melgosa*: Un viaje á los infiernos.
21. *A. Sánchez Pérez*: Botones de muestra.
22. *José M. Matheu*: ¡Rataplán! (cuentos).
23. *Teodoro Guerrero*: Gritos del alma, (Desahogos en prosa).
24. *Tomás Luceño*: Romances y otros excesos.
25. *L. Ruiz Contreras*: Palabras y plumas.
26. *Ricardo Sepúlveda*: Sol y sombra, prosa y verso.
27. *José López Silva*: Migajas.
28. *F. Pi y Margall*: Trabajos sueltos (Amadeo de Saboya.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).
29. *Emilia Pardo Bazán*: Arco iris (cuentos).
30. *E. Rodríguez Solís*: La mujer, el hombre y el amor.
31. *M. Matoses (Corzuelo)*: ¡Aleluyas finas!
32. *Emilia Pardo Bazán*: Por la España pintoresca (viajes.)

Preu de cada tomo 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, francade port. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

¿EN QUIN TEMPS SOM?

—¿Matildeta encara ab vano?
—¿Ja ab capa, senyor Feliu?

—Es que jo 'm crech sé al hivern.
—Donchs jo 'm penso sé al istiu.